

מיטב המאמרים הווארטים והסיפורים

ב'לקראת שבת מלכתא'

אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר

שישלח מחר יום ה'

מחר

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ל"א
הדף היומי בהלכה: סימן ר"ב מסעיף ב' עד סעיף ג'
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ג' פרק ג' 'ובעוונותינו הרבים' עד 'עוד איתא בשו"ע'

לוח
לימוד
יומי

המוסר שהרבנית מבעלו לימדה את החסיד שזלזל בברכה

ואכן, הקב"ה סייע בעדה, היא זכתה להיכנס לקומביין, וכעת התרכזו תפילותיה בשקים, והיא ביקשה שתזכה להיכנס לתוכם, ולא תיפול בדרך.

בדרכה לטחנת הקמח, התפללה החיטה שתצליח להיכנס לתוך הקמח, ולא תעוף בדרכה החוצה, במאפיה הוסיפה להתפלל, שלא תסיים את חייה כשארית בצק הנזרקת לאשפתות.

לא היה מאושרת ממנה, כאשר הפכה לבצק שממנו צרו ביגלה, ומשם לשקית... ובראותה שאדם ירא שמים עומד לאכול אותה, חשה כי הגיעה לפסגות.

אתה, היית צריך לפדות את כל התפילות הללו... ומה חושב אתה? וכי לכזאת ברכה התפללה החיטה!?!..."

הרב ראובן קרלנשטין שליט"א הסביר כי המשך הפסוק: "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה" בא ללמדנו, שההקפדה על אמירת מאה ברכות בכוונה בכל יום, מביאה את האדם לידי יראת שמים אמיתית. (מתוך 'ומתוק האור')

"ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך" (י, יב) על כתוב זה דרשו חז"ל: מה ה'... שואל מעמך - אל תקרי מה אלא מאה, ומכאן אמרו (מנחות מג ע"ב): "חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום".

תקנה זו, של חיוב מאה ברכות בכל יום, נתקנה על ידי דוד המלך, לאחר מגפה נוראה שהתפרצה בעם ישראל, אשר היתה מכלה מדי יום מאה אנשים.

כיצד מאה ברכות הועילו לענין זה? המגפה מסמלת עונש המגיע על התרחקות מה', והנה, על אף שבכל יום התפללו ישראל שלוש תפילות, מכל מקום הן לא הועילו להביא אותם לקרבה לבוראם, לפיכך תיקן דוד שיאמרו בכל יום מאה ברכות, ועל ידי כך, יתקשר האדם יותר ויותר לאביו שבשמים.

הרבנית מבעלו, אשתו של האדמו"ר שר שלום זצ"ל, הבחינה בחסיד שברך בחטף, ללא כל כוונה, פנתה ואמרה לו: "כשזעו את החיטים בשדה, עמדה חיטה אחת והתפללה לה' שתצליח להיזרע, מאחר ורוצה היא שיברכו עליה! הקב"ה דאג שלא תעוף לצדדים ושתרקיב כיאות, על מנת שתצא ממנה חיטה. בטרם הקצירה, התפללה החיטה, שהקומביין לא ידרוס אותה, ושתזכה להיכנס לתוכו, על מנת שתזכה שיברכו עליה,

באיזה מקרה מברכים על עגבניה 'שהכל'?

פרי שברכתו 'העץ', ולא נגמר גידולו אך הוא ראוי לאכילה - לדעת השולחן ערוך והרמ"א ברכתו 'העץ', ואף בתחילת גידולו, כאשר הוא קטן מאד; מלבד פירות מסוימים שדינם שונה, כמובא להלן. ויש אומרים שעד שהפרי יגיע ל'עונת המעשרות', דהיינו השלב שבו ניתן להפריש ממנו מעשרות, (ראה רמב"ם מעשר ב, ג-ה), ברכתו 'האדמה'; אלא אם כן גידולו על דעת לאוכלו בקטנותו, שאז ניתן לברך עליו 'העץ' גם בטרם שהגיע לשלב זה. ולכתחילה יש לנהוג כדעה זו ולברך 'האדמה'. ופרי שברכתו 'האדמה' - כל עוד לא נשלם גידולו, ברכתו 'שהכל'. [שו"ע ב, משנ"ב טז, וביה"ל ד"ה ושאר; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

אילו זיתים עדיף לאכול רק בתוך סעודה?

כאמור, לדעת השולחן ערוך והרמ"א ניתן לברך 'העץ' על פרי אף בתחילת גידולו; אך אף לדעתם, על ענבים אין לברך 'העץ' עד שיגיעו לגודל שבו ניתן להפיק מהם יין, כיון שעיקר חשיבות הפרי היא בכך שניתן להפיק ממנו יין; ויש אומרים שגם על חרובים וזיתים אין לברך 'העץ' לדעה זו, עד שיֵראו בהם סימנים מסוימים. ובמקרה שיש ספק אם הגיעו פירות אלו לשלב הנדרש לברכת 'העץ' - יש לברך עליהם 'האדמה'; אך כשמדובר בענבים או זיתים, לכתחילה אין לאכול כמות המחייבת ברכה אחרונה כי אם בתוך סעודה, כדי שלא ליצור ספק האם לברך 'על העץ' או 'בורא נפשות'. [שו"ע ב, ומשנ"ב יד; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

מה מברכים על פרי בוסר מר שהוכשר לאכילה על ידי בישול?

כאמור, לדעת השולחן ערוך והרמ"א ניתן לברך 'העץ' על רוב הפירות אף בתחילת גידולם; אך אף לדעתם, אם הפרי מר או חמוץ, כדרך פירות בתחילת גידולם, ומשום כך אינו ראוי לאכילה אף בשעת הדחק, ובאמצעים מסוימים, כגון בישול, הכשירוהו לאכילה - ברכתו 'שהכל', כיון שאינו נחשב כפרי כלל; (ויש אומרים שנחשב כפרי, וכשהכשירוהו לאכילה - ברכתו 'העץ'). ואף אם הוא ראוי לאכילה בשעת הדחק, אין לברך עליו 'העץ' אלא כשהכשירוהו גם לאכילה שלא בשעת הדחק. וכאמור, לכתחילה אין לברך 'העץ' אלא כשהפרי הגיע ל'עונת המעשרות'. [שו"ע ב, משנ"ב יז-יח, שעה"צ יח-יט, וביה"ל ד"ה ושאר; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 25]

אתמול למדנו

- ליין נקבעה ברכה מיוחדת, "בורא פרי הגפן", משום שהוא משיביע - "סועד את הלב", בלשון חז"ל והפוסקים - ומשמח. ואם טעה וברך על היין 'העץ' - אין לברך שנית.
- יין שֵערבו בו דבר שמקובל לערב בו כדי להשביחו, או כדי לאפשר את שתייתו - אף אם היין מהווה מיעוט בתערובת, הריהו נחשב לעיקר, וברכתו 'הגפן'.
- מיץ ענבים ברכתו 'הגפן', משום שהוא ראוי לתסוס ולהפך ליין. ומיץ ענבים שעבר תהליך שמונע את תסיסתו - לדעת פוסקים רבים דינו כיוין, ויש שהורה שברכתו 'שהכל'.

מחר נלמד

- אתה אוכל גרעין של פרי בנפרד - מה תברך עליו?
- מה מברכים על 'גרעינים לבנים'?
- האם מברכים על שתיית שמן קנולה?